

כ"א ל"ג: וְכִי־יָפְתָה אִישׁ בּוֹר אֹרֶץ יִקְרָה אִישׁ בָּר וְלֹא יִכְסְנוּ - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבת בור השניה, שהוא ניגון מפסיק יותר מהרביע שבתבת בור הראשונה, שאם לא יפסיק כראוי ישמע שולא יכסנו קאי רק על הכורה בור, ובאמת קאי גם על הפותח וגם על הכורה.

וְנִפְלִי־שָׁמָּה שׁוֹר אֹרֶץ חֲמֹר - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים וְנִפְלִי שָׁמָּה שׁוֹר אֹרֶץ חֲמֹר.

כ"א ל"ז: כִּי יִגְבֵּי־אִישׁ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים כִּי־יִגְבֵּי אִישׁ.

וְאַרְבַּע־צֶאֱנָן - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים וְאַרְבַּע־צֶאֱנָן.

כ"ב ד': כִּי יִבְעֶר־אִישׁ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים כִּי־יִבְעֶר אִישׁ.

כ"ב ח': עַל־כֵּל־דְּבַר־פֶּשַׁע - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים עַל־כֵּל דְּבַר־פֶּשַׁע.

עַל־כֵּל־אֲבֹהָה - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים עַל־כֵּל אֲבֹהָה.

דְּבַר־שְׁנִינָהם - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים דְּבַר שְׁנִינָהם.

כ"ב ט': עֲמָה - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא אָמָה באל"ף.

כ"ב י"ט: לְאֵלֶּיהֶם - הלמ"ד בקמץ, והאל"ף נשמעת^{יב}.

יִתְרָם - יש אומרים שהיו"ד בקמץ קטן, וי"א שהיו"ד בקמץ גדול^{יג}.

בְּלִתִּי לֵיג־לְבָדוּ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים בְּלִתִּי לֵיג־לְבָדוּ.

כ"ב כ"א: תַּעֲנֹן - התי"ו בשווא, העי"ן בפתח, והנו"ן בדגש, והוא לשון עינוי. והקורא תַּעֲנֹן התי"ו בפתח והנו"ן רפה, משנה משמעות ללשון עניה.

כ"ב כ"ב: אִם־עֲנָה - העי"ן בפתח, והנו"ן בדגש, והוא לשון עינוי. והקורא עֲנָה בחטף פתח ונו"ן רפה, משנה משמעות ללשון עניה.

תַּעֲנָה - התי"ו בשווא נע, העי"ן בפתח, והנו"ן בדגש. והקורא תַּעֲנָה התי"ו בפתח והנו"ן רפה, משנה משמעות ללשון עניה.

כ"ב כ"ו: לַעֲרֹ - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא לְאֹרֹר באל"ף.

כ"ב ל': תַּהֲיֶינָן - הטעם מלרע ביו"ד.

והקמץ. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול בין המשמעים הוא ע"י דגשות ורפיון האות, אם לא ידגישו יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

^{יב} ואע"פ שהכלל הוא שבאות למ"ד שלפני תיבת אלהים האל"ף אינה נשמעת (ועיין לעיל הערה ג', שגם כשאינו שם קודש מתקיים כלל זה), כלל זה אמור דוקא כשהלמ"ד מנוקדת בצירי כדרכה לפני שם אלקות, אך כאשר היא מנוקדת בקמץ, לא נאמר כלל זה (והטעם שאנוקדת בקמץ, משום שכוללת בתוכה ה"א הידיעה, כמבואר ברש"י).

^{יג} שדרך האות הקודמת לחטף, להנקד בניקוד החטף. ומכיון שהחז"ת מנוקדת בחטף קמץ קטן, הקמץ שביו"ד ראוי להיות קמץ קטן. ואע"פ שאין דרך קמץ קטן לבוא בהברה פתוחה, ההברה היא הברה סגורה במקורה, שהלא החז"ת היתה ראויה להנקד בשווא נח, ורק בגלל האות הגרונת והרחבה החז"ת לחטף ונפתחה ההברה, ולכן דינה כהברה סגורה, והקמץ הוא קמץ קטן אע"פ שההברה נפתחה.

^{יד} שהרי כתבו המדקדקים (רד"ק מיכה ב' י"ב ותהילים פ"ו ב', ועוד מדקדקים) שקמץ עם מתח הוא קמץ גדול, ואף כשנראה ש"פ משפט הלשון הוא אמור להנקד בקמץ קטן. וכן יש שכתבו שכל קמץ קטן חייב לבוא אחריו שווא נח או דגש, וא"כ קמץ הבא לפני חטף קמץ הוא בהכרח קמץ גדול. וכך היא מסורת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה כקמץ גדול.

כ"ג ב': וְלֹא־תַעֲנָה עַל־יָב לְנֹטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהִטָּת - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבת רבבים, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר^{יב} שבתבת לְנֹטֹת, שאם לא יפסיק כראוי ישמע שאַחֲרֵי רַבִּים לְהִטָּת הוא דבר אחד, בעוד שתיבת לְהִטָּת קאי על וְלֹא תַעֲנָה על רב"ב.

כ"ג ד': כִּי תִפְּצָע - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי, ולא להשמיט את המונח ולהטעים כִּי־תִפְּצָע במקף.

אֵיבָבָה - היו"ד בחזריק והבי"ת בשווא נח. ואין לקרוא אֵיבָבָה היו"ד בשווא והבי"ת בסגול.

כ"ג כ': לִשְׁמֶרֶךְ - המ"ם בקמץ קטן.

כ"ג כ"א: הַשְּׁמֶר - הטעם מלעיל בשי"ן, והמ"ם בסגול. ויתכן שאם קרא הַשְּׁמֶר מלרע נחשב לשינוי משמעות^{יג}.

כ"ג כ"ב: צִרְיָה - הרי"ש בשווא נע. ואע"פ שיש ספרים המנקדים צִרְיָה בחטף פתח, אין להגות כפתח, אלא כשווא נע פשוט^{יד}. וכן הוא ברי"ש שלהלן כ"ט, ל': אֶנְרִשְׁנוּ. ולהלן כ"ד י"ג: מִשְׁרָתוֹ.

כ"ג כ"ג: וְהִכְסִּיתִי - הכ"ף בשווא נח, ולא בשווא נע^{יד}, למרות הקושי^{יד}. ויש להזהר שלא להבליעה בחי"ת שישמע כאילו קרא וְהִכְסִּיתִי. ואם אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את הכ"ף, עדיף לקרואה בשווא נע מאשר להבליעה.

וְהִכְסִּיתִי - הדלי"ת בשווא נח, ולא בשווא נע^{יד}, למרות הקושי^{יד}. ויש להזהר שלא להבליעה בתי"ו שישמע כאילו קרא וְהִכְסִּיתִי. ואם

^{יב} וכמו שפירש רש"י לפי פשוטו. ומדריש חז"ל והתרגום אינם מתאימים כאן לפיסוק הטעמים.

^{יג} כל תיבת השמר שבמקרא מוטעמת מלעיל והמ"ם בסגול, פרט לפעם אחת שמוטעמת מלרע והמ"ם בצירי (בישעיה ז' ד': הַשְּׁמֶר וְהִשְׁקֵט אֶל־תִּירָא). וניתן היה לומר שמשפט התיבה להיות מוטעמת בכל מקום מלרע, אלא שבשאר המקומות הטעם מלעיל משום שתיבת לָךְ כתובה אחר תיבת הַשְּׁמֶר, ולכן הטעם נסוג אחר (ואכן כך כתב המלבי"ם בישעיה שם).

אך באמת לא יתכן לומר כן, שאע"פ שברוב המקומות אכן כתוב הצירוף הַשְּׁמֶר לָךְ, ובזה אפשר לומר שהטעם נסוג אחר, תיבת השמר מוטעמת מלעיל גם במקומות בהם לא יתכן שהטעם נסוג אחר (כגון: הַשְּׁמֶר מִפְּנֵי (שמות כ"ג כ"א), הַשְּׁמֶר מִעֵבֶר (מלכים ב' ו' ט'), שלא יתכן נסוג אחר משום שהתיבה שאחריה אינה מוטעמת בראשה), ומוכח שמשפט תיבת השמר להיות מוטעמת מלעיל.

ובפירוש תיבת השמר שבישעיה המוטעמת מלרע, נחלקו המפרשים, רבינו סעדיה גאון פירש שהוא מלשון שמירה, כשאר השמר שבמקרא, אך דונש בתשובותיו לרס"ג (תשובה קכ"א) השיג עליו, שאיך יאמר אל תירא אחר שאמר השמר, והוא כמו לומר תירא ואח"כ אל תירא. ולכן כתב שהוא מלשון שמרים, כלומר שקוט על שמריך, והרריה, שהמילה מלרע שלא כדרך המקרא.

והאבן עזרא בשפת יתר (סימן צ"ג) כתב על דברי דונש שמוזה שהמילה מלרע אין להוכיח שפירושה שונה, כי מנהג הנפעל להיות פעם מלעיל ופעם מלרע, ואין משפט לשון הקודש לעשות הפרש בטעמים אלא בשמות, ודברי דונש רחוקים מאד, עכ"ל. אך בפירושו (בראשית כ"ד ו') כתב וז"ל: כל השמר מלעיל מלשון שמירה, ואשר מלרע לשון שמרים, כמו השמר והשקט, כטעם שקט הוא על שמרי, עכ"ל. ונראה שחזר בו ממה שכתב בשפת יתר.

ורד"ק (ישעיה ז' ד'. שרשים שרש שמר) פירש ג"כ כדונש שמלרע הוא לשון שמרים, אך הביא שרש"ג פירש שהוא לשון שמירה, וכן תרגם יונתן, שהלא בכל מקום תרגם "אסתמר", ולא חילק בין מלעיל למלרע.

והעולה מכל זה, שהקורא השמר מלרע במקום מלעיל, לדונש רד"ק ואב"ע בפירושו יש בזה שינוי משמעות, ולרס"ג ואב"ע בשפת יתר אין בזה שינוי משמעות, וכן נראה מתרגום יונתן.

^{יד} כמבואר בארוכה במאמר החטפים שחטף פתח זה הוא ניקוד מושאל הבא לסמן על שווא נע, ואינו חטף פתח ממש.

^{טו} ולא יתכן כלל שיבוא כאן שווא נע, שהרי אין שווא נע בא לפני דגש. וכל הטעם שהתי"ו דגושה, משום שלפניה שווא נח.

^{טז} הגיית החז"ת היא גרונת, ואין כל קושי להגותה בשווא נח לפני האות כ"ף, אך כיון שאצל האשכנזים נשתכחה הגיית החז"ת, והוגים אותה כעין כ"ף רפה, נוצר קושי להגותה לפני האות כ"ף. וראה מש"כ בזה בשו"ת פאת שדך ח"ב ס"ס כ"ד.

^{יז} ולא יתכן כלל שיבוא כאן שווא נע, שהרי אין שווא נע בא לפני דגש. וכל הטעם שהתי"ו דגושה, משום שלפניה שווא נח.

אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את הדלי"ת, עדיף לקרוא בשווא נע מאשר להבליעה. וכן הוא להלן כ"ה: **וַעֲבַדְתֶּם**.

וְהַכְסֵדְתִּי - יש להקפיד לנגן את הטעם סוף פסוק כראוי, ולא להוסיף טעם נוסף לפניו ולהטעים **וְהַכְסֵדְתִּי**."

כ"ג כ"ד: **תַּעֲבֹדֶם** - יש אומרים שהתי"ו בקמץ קטן, וי"א שהתי"ו בקמץ גדול."

כ"ג כ"ה: **וַעֲבַדְתֶּם** - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא וְאֶבְכְּתֶם באל"ף.

כ"ג ל"א: **אֶת־הַקֹּלֶף** - הלמ"ד בשווא נע."

כ"ד ה': **וַיַּעֲלוּ עִלָּת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה** - לפסוק זה אין הכרעה.¹² וע"כ יש מי שכתב שאע"פ שאין לקרוא לשנות מניגון הטעמים, מ"מ לא יעשה עצמו מכריע, ולא יעשה הפסק ניכר בתיבת עִלָּת, אלא יקרא תיבה זו עם התיבה שלפניה ושלאחריה בתיבה אחת, והקב"ה יודע הכרעות.¹³ אך לא נהגו כן, אלא נהגו להפסיק כהטעמים.¹⁴

י"י הגיית הדלי"ת הרפה דומה להגיית האות זי"ן, ואין כל קושי להגותה בשווא נח לפני האות תי"ו, אך כיון שאצל האשכנזים והספרדים נשתכחה הגיית הדלי"ת הרפה, והוגים אותה בדגש קל, נוצר קושי להגותה לפני האות תי"ו. וראה מש"כ בזה בשו"ת פאת שדך ח"ב סו"ס כ"ד.

י"ט מכיון שהסוף פסוק בא כאן מיד אחר האתנחתא, ללא טעם נוסף ביניהם, וע"י זה נוצר קצת מחסור בנגינה, יש נטיה להוסיף טעם נוסף לפני הסוף פסוק, ויש להזהר שלא לעשות כן.

כ' משום שהעי"ן במקורה היתה אמורה להנקד בשווא נח (תַּעֲבֹדֶם, כמו תַּשְׁמְרֶם, תַּרְדֵּם), ומחמת שדרך שווא נח באות גרונית להתרחב לחטף, אמור היה העי"ן להתרחב לחטף קמץ ולהנקד תַּעֲבֹדֶם, וכיון שדרך האות שלפני החטף להנקד בתנועת החטף, לכן נוקדה התי"ו בקמץ בדומה לעי"ן שמנוקדת בחטף קמץ קטן ואמור היה להנקד תַּעֲבֹדֶם. אך מחמת שאין חטף לפני שווא, לכן התרחב החטף שבעי"ן לתנועה גמורה ונוקד תַּעֲבֹדֶם.

ומכיון שהטעם שהתי"ו מנוקדת בקמץ הוא משום שדרכה להנקד בתנועת החטף שאחריה, מסתבר שנוקדה התי"ו בקמץ קטן בדומה לעי"ן שהיתה חטף קמץ קטן במקור.

כ"א יש שכתבו שכל קמץ קטן חייב לבוא אחריו שווא נח או דגש, וכאן שאין אחרי הקמץ שווא או דגש הוא בהכרח קמץ גדול. וכך היא מסורת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה כקמץ גדול.

כ"ב הכלל הוא ששווא אחר תנועה גדולה הוא שווא נע, ואחר תנועה קטנה הוא שווא נח. ושורוק שיש וי"ו אחריו היא תנועה גדולה, וקובוצ ללא וי"ו אחריו היא תנועה קטנה. וכאן, אע"פ שמנוקד בקובוצ ללא וי"ו, התנועה נחשבת כתנועה גדולה, כיון שהיה ראוי להיכתב בוי"ו, אלא שבכתב התורה נכתב כאן חסר ללא וי"ו, ולכן השווא שאחר הקובוצ הוא נע, ככל שווא הבא לאחר תנועה גדולה, ומשום כך הונח המתג לפני השווא להורות שיש להניע את השווא כיון שנחסרה כאן אות (וכמו שכתב מנחת שי בבראשית ל"א ל"ט על תיבת גִּבְרִית, ובשמות כ"ו ד' על תיבת גִּלְגָּלָת, ובמאמר המאריך סוף תירון חקירה ב'). והדברים מיוסדים על דברי רד"ק במכלול דף צ"ח ע"א וקל"ח ע"א שכתב שגם כאשר התנועה גדולה נכתבת בכתב חסר, צריך לקרוא בתנועה גדולה. והביאו מנחת שי בשמואל א' ז' ז'.

כ"ג ביומא נ"ב איתא: איסי בן יהודה אומר חמש מקראות בתורה אין להן הכרעה, שאת, משוקדים, מחר, ארור, וקם. ומוסיפה הגמרא: והא איכא דבעי רב חסדא וישלח את נערי בני ישראל, ויעלו עולות כבשים, ויזבחו זבחים שלמים פרים, או דילמא אידי ואידי פרים (וכן הוא בחגיגה ו' ע"ב).

והיינו, שהסתפק אם הפיסוק הוא: וַיַּעֲלוּ עִלָּת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה. פְּרִים. דהיינו שגם העולות וגם השלמים היו פרים. או שפיסוק הוא: וַיַּעֲלוּ עִלָּת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים. ופירושו שהשלמים בלבד היו פרים, אך העולות היו כבשים.

כ"ד כ"כ בשערי אפרים (שער ג' סעיף ט"ו, ובפתחי שערים סקי"ג).

כ"ה כן כתב הגר"ש דבליצקי באם למקרא (בראשית ל"ד ז'), שלא נהגו כן כי סמכו בזה על הריטב"א ביומא (דף נ"ב) שס"ל שהספק הוא לולא היו לנו טעמים, אך אחר הטעמים נחברר ספיקו ע"י פיסוק הטעמים (ויש להעיר, שדברי הריטב"א קאי על חמש מקראות שהסתפק בהם איסי בן יהודה, אך על ספיקו של ר"ח לא דיבר, והגמ' בחגיגה נשארה בתיקו גבי ספיקו של ר"ח. וצ"ע בזה).

ובאמת דברי השערי אפרים בזה צריכים באור, שהלא פיסוק הטעמים נקבע ע"י הניגון בלבד, ולא ע"י הפסקת הקריאה, וזו מטרת הטעמים, להפסיק הענין ע"י

כ"ד ח': **עַל כָּל־הַדְּבָרִים** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים על־קַל הַדְּבָרִים.

כ"ד י"ב: **וְהִנֵּה־שָׁם** - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים וְהִנֵּה־שָׁם.

וְאֵתְנָה לָךְ אֶת־לֶחֶת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר פָּתַכְתִּי לְהוֹרְתָם - יש להקפיד להטעים היטב את הזקף המפסיק שבתיבת וְהַמִּצְוָה, שהוא ניגון מפסיק יותר מהרביע שבתיבת הָאֶבֶן, שאם לא יפסיק כראוי ישמע שאֲשֶׁר פָּתַכְתִּי קאי רק על התורה וְהַמִּצְוָה, ובאמת קאי גם על לֶחֶת הָאֶבֶן וגם על התורה וְהַמִּצְוָה.

❧ חילופי נוסחאות ❧

כ"א ד': **וַיִּלְדֵּה־לּוֹ** / (וַיִּלְדֵּה־לּוֹ)

הַלַּמְ"ד רפה – בכתבי היד: טא"ק ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ס"ו ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"ב ס"ד ס"ז ס"ט ס"י ס"ז, א"ב. ~ ובדפוסים: מק"ג, גינצבורג¹⁵, קסטו, ברויאר. ~ וכן כתב רד"ק¹⁶. ~ וכן דעת מנחת שי¹⁷.

הַלַּמְ"ד דגושה – בכתבי היד: ס"ד ס"ה ס"ז ס"י, ג, א"א א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט. ~ ובדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא¹⁸.

כ"א ל"ג: **וַנְּפַל־שָׁמָּה שְׁוֹר** / (וַנְּפַל־שָׁמָּה שְׁוֹר)

הַשִּׁי"ן דגושה – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"ב ס"ד ס"ז ס"ט ס"י ס"ז, א"ב א"ד א"ה א"ו א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קסטו, קורן, ברויאר. ~ וכן כתבו אור תורה ומנחת שי.

הַשִּׁי"ן רפה – בכתבי היד: א"א א"ג א"ה א"ט. ~ ובדפוס: מק"ג.

כ"א ל"ה: **וְכִי־יִנָּק שְׁוֹר־אֵישׁ** / (וְכִי־יִנָּק שְׁוֹר־אֵישׁ)

בְּדָרָג – בכתבי היד: טא"ס ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"י ס"יא ס"ב ס"ג ס"ד ס"ז ס"ט ס"י ס"ז, א"א א"ג א"ה א"ו א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, גינצבורג, קסטו, ברויאר. ~ וכן מוכח מכללי הטעמים ומהמסורה¹⁹.

בְּמַרְכָּא – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט, א"ב א"ד א"ז. ~ ובדפוסים: רוו"ה²⁰, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

הניגון ללא צורך בשהייה, וא"כ, אף אם לא נחברר ספיקו, כיצד יועיל בזה שלא ישהה לענין שלא יכריע, והלא הפיסוק נקבע ע"י הניגון ולא ע"י השהייה בפועל.

¹⁵ ובגליון מסר עליו: כן בהללי (ספר ספרדי קדמון) רפי, וכן ברוב ספרים כ"י, ונמסר עליה ל' רפי בלי' (כנראה הכוונה בלידה, עיין לקמן הערה כ"ט), ובמקצת ספרים כ"י הלמ"ד דגושה.

¹⁶ מכלול ע"ט ע"ב.

¹⁷ במנחת שי כתב שבמקצת ספרים הוא דגוש, והמכלול הביאו בכלל הרפים. ובדיבור המתחיל לא הדגיש המנחת שי את הלמ"ד, ומוכח שדעתו שהלמ"ד רפה כשיטת רד"ק.

¹⁸ וכתב בעין הקורא (בראשית י"ט ל"ח) שכל תיבת ילדה דסמך לתיבת בן בת לי לו, תיבת ילדה מלעיל, והן אחריו בדגש.

¹⁹ אלו הם כללי משרתי התביר: כאשר יש שתי הברות או יותר בין ההברה המוטעמת במשרת התביר, להברה המוטעמת בתביר, המשרת יהיה דרגא (כגון: וַיִּקְרָא אֱתָם), וכאשר יש ביניהם פחות משתי הברות, המשרת יהיה מרכא (כגון: וַיִּתֵּן אֱתָם), ושוא נע נחשב כהברה לענין זה (כגון: וַיִּקְרָא אֶת־שָׁמֹר), ולכלל זה יש כמה יוצאים מן הכלל שנמנו במסורה (במק"ג פרשת משפטים, ובדקדוקי הטעמים, ובספר טעמי המקרא המיוחס לר' יהודה בן בלעם, ובדרכי הניקוד והנגינות לר' משה הנקדן, ובשאר ספרי הראשונים העוסקים בכללי הטעמים) שבהם מוטעם דרגא אע"פ שיש רק הברה אחת בין המשרת לתביר.

ובפסקונו יש רק הברה אחת בין המשרת לתביר, והוא נמנה במסורה בין היוצאים מן הכלל המוטעמים בדרגא. וכן יש כתבי יד שמוסרים כאן על פסוק זה שהוא אחד מהחולקים על הסימן (כלומר, מהיוצאים מן הכלל שמוטעם בדרגא אע"פ שאין שתי הברות בין המשרת לתביר), כן הוא בכה"ט ט"ה ס"ד ס"ט ס"ו א"ו, ובדפוס מק"ג.

²⁰ במשפטי הטעמים (כ"ז ע"ב) הביא רוו"ה את דברי המסורה בן אשר בן בלעם ור' משה הנקדן על היוצאים מן הכלל, ומנה ביניהם גם פסוק זה שהוא בדרגא ולא במרכא. והעיר בסוף דבריו (כ"ט ע"א) שמצא שבעין הקורא הטעים וְכִי־יִנָּק במרכא.

